

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240127 Torkesviken

Länsstyrelsen
Örebro län

Omslagsfoto: Torkesviken under 1990-talet, då lokalen var mer gynnsamt utformad för ävjepilört och andra sällsynta växtarter knutna till svämpåverkade blottlagda stränder. Närmast vattnet syns en gles vegetationszon där huvudsakligen små och konkurrenssvaga växtarter lyckats etablera sig. Foto: Uno Milberg.

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU som skapades för att hejda utrotning av vilda djur och växter och att bevara deras livsmiljöer. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom nätverket av Natura 2000-områden säkerställs livsmiljöer och arter inför framtiden. Varje land är skyldigt att bevara utpekade naturtyper och arter i landets Natura 2000-områden. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. I Örebro län finns 28 av dessa naturtyper. Taiga, slätterängar i låglandet och högmossar är några exempel på utpekade naturtyper i vårt län. I länet ingår 43 arter i fågeldirektivet och 25 arter ingår i habitatdirektivet. Exempel på arter som ingår fågeldirektivet är havsörn, trana och tjäder och exempel på arter i habitatdirektivet är läderbagge, större vattensalamander, asknätfjäril och guckusko.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan (eller skötselplan) med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Även hot mot Natura 2000-området och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska tydliggöra inriktningen på förvaltningen av området och ligga till grund för tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den är ett så kallat "levande dokument".

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. beslut om bildande av naturreservat.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen
Örebro län

Björn Gunnarsson
010-2248784
bjorn.gunnarsson@lansstyrelsen.se

1(12)

Bevarandeplan
2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0240127 Torkesviken

Kommun: Karlskoga

Områdets totala areal: 2,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2022-12-19

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2022-12-19

Markägareförhållanden: Karlskoga kommun samt bolag.

Regeringsbeslut, historik: SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01,
SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Övrigt: Länsstyrelsen bedömer att området är ett sådant som kan omfattas
av punkt 1 i bilaga IV vattendirektivet.

Naturtyper och arter som ska bevaras i området

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

1966 - ävjepilört, *Persicaria foliosa*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Områdets strandmiljöer med översvämningsdynamik vilket utgör livsmiljö för Natura 2000-arten ävjepilört och andra sällsynta växtarter.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Motivering

De svämpåverkade strandmiljöerna är en för länet botaniskt unik växtplats där flera sällsynta växtarter tillhörande det så kallade ävjebroddsområdet har påträffats.

Prioriterade åtgärder

Hur regleringen och vattenflödena ser ut i Svartälven vid Natura 2000-området, är av stor vikt för att kunna få till bra grundförutsättningar för ävjepilört och andra konkurrenssvaga växtarter som växer vid älvens strandmiljöer. Dessa behov beskrivs mer i detalj under rubriken *Bevarandeåtgärder* samt i bilaga 1. Ett viktigt exempel är att det behöver finnas en tillräckligt lång sammanhängande period av lågflöden och blottlagda stränder under sommaren för att ävjepilörten ska hinna fullborda sin livscykel. Minst en månad (30 dagar) inom perioden juni–augusti är ett riktmärke.

Fortsatta försök med hävd såsom slåtter och grävningar, är viktigt för att skapa och bibehålla lämpliga habitatytor vid Torkesviken.

Beskrivning av området

I stort sett hela Natura 2000-området Torkesviken ingår som en del i det kommunala naturreservatet med samma namn.

Natura 2000-området består av en lagunliknande mindre sidofära med in- och utlopp. Flacka översvämningspåverkade strandängar omger färan. Stora delar av marken översvämmas under perioder av förhöjda flöden i Svartälven.

Växtplatsen är den enda kända i Örebro län där arten påträffats på senare tid. En gammal fynduppgift från år 1880 finns också från Karlslund vid Svartån.

Under naturliga flödesförhållanden står Torkesviken översvämmad under stora delar av året, men torkar sakta upp under sommaren och ger därmed livsutrymme åt ävjepilört och flera andra konkurrenssvaga växtarter som är beroende av liknande habitat. Förutom ävjepilört har även svämberoende arter som rödlånke, fyrling, sylört, strandpryl, bitterpilört, braxengräs, nålsäv, smålånke och strandranunkel påträffats i området. Tidigare har även rosenpilört och tretalig slamkrypa påträffats. Flera av dessa växtarter påträffas också här och var längs med Svartälvens stränder nedanför Karåsforsen. Sannolikt har det funnits fler platser längs med sträckan som kunnat hysa ävjepilört innan flödena reglerades. Svartälven är viss mån även påverkad av morfologiska förändringar. En forssträcka/forsnacke nedströms, i äldre handlingar kallad Dalforsen och idag kallad Forsen, är sedan tidigt 1900-tal tydligt påverkad av rensningar från större sten vilket kan ha påverkat vattennivåerna i Torkesviken vid olika flöden.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Figur 1. Parti vid Torkesvikens inlopp som visar goda förutsättningar för ävjobroddsväxter fotograferat i oktober 2020. Under 90-talet har hela viken haft likartade förutsättningar.

Foto: Länsstyrelsen.

Vad kan påverka negativt

Reglering av vattendrag är ett tydligt hot mot ävjepilört och dess livsmiljö. I Torkesviken vid Svartälven har ävjepilört tidigare vuxit, trots att vattenkraften varit utbyggd sedan en lång tid tillbaka. Det förefaller dock som att vattenregimen tidigare har varit mer gynnsamt utformad för arten, då den länge lyckats klara sig kvar vid Torkesviken. Samtidigt går det inte att veta om det har varit en pågående minskning i Svartälven redan innan arten upptäcktes vid Torkesviken. Det är i alla fall tydligt att förhållandena var bättre så sent som under 1980-talet och början av 1990-talet, då strandmiljöerna inte var igenväxta av högre vegetation, utan i stället täcktes av ävjobroddsvegetation över stora delar av viken. Enligt de som körde kraftverken under denna tid så var avstängning av kraftverken under industrisemestern dvs under juli månad en uttalad strategi.

En reglering som medför att viken översvämmas sommartid och där de naturliga flödesvariationerna mellan årstider åsidosätts, innebär negativ påverkan. Vattenkraften påverkar även sedimenttransport och erosion längs vattendraget.

Ytterligare rensningar i Svartälven kommer med stor sannolikhet ge negativa effekter på växtplatser för ävjepilört och annan ävjobroddsvegetation.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Förändringar av vattenkvaliteten, speciellt övergödning, kan ge en negativ påverkan.

Frånvaro av lågvattenperioder under kalla delen av vinterhalvåret kan ge negativ påverkan på älvjepilört och dess växtplatser, då tjälning/infrysning av strandmiljöerna hjälper till att hindra konkurrensstarka arter från att rota sig. Medelvattenstånd i Svartälven har över tid haft en ökande trend under de kallaste månaderna (Stridh 2008a). Förutom reglering av vattenflöden skulle det kunna vara så att frånvaron av perioder med lågflöden under kalla delen av året, i kombination med varmare vintrar har bidragit till att igenväxningen av Torkesviken tagit fart under de senaste årtiondena.

Klimatförändringar som medför ett varmare klimat kan vara ett hot för ävjepilörten. Vid ett varmare klimat kan det bli svårare att upprätthålla de rätta förhållandena under bland annat vintern. Det är dock inte säkert att infrysning krävs för att förhindra igenväxning till exempel i de lägsta delarna av viken vid in- och utlopp som oftast är under vatten är igenväxningen inte lika stor eller obefintlig. Det finns därmed andra sätt att hindra igenväxning till exempel att lägga hela viken eller större delar av viken helt under vatten under längre perioder.

Bevarandeåtgärder

Nedan presenteras förslag på bevarandeåtgärder. En del av förslagen visas även i den fördjupade beskrivning av ekologiska behov för ävjepilört som redovisas i bilaga 1.

- En period av lågflöden behöver infinna sig under en sammanhängande period under somrarna, så att hela Torkesviken (inkl. låglänta delar vid inlopp och utlopp) torrläggs så att ävjepilörten (och annan konkurrenssvag kortskottsvegetation vid Torkesviken) hinner växa till, blomma och sätta frö. Minst en månad (30 dagar) under somrarna bör fungera som riktmärke. När under sommaren en sådan period infinner sig kan variera, men sker lämpligen inom perioden juni–augusti. Kartläggning av vilket flöde som garanterar en torrläggning av viken är inte gjord. Ett flöde har testats om 7–8 m³/s vilket visade sig vara för högt i alla fall för torrläggningen sommartid eftersom in- och utloppet av viken låg under vatten. Lågflödet sommartid behöver därför vara lägre än det provtappade flödet. En period med lågflöden syftar till att efterlikna en naturlig lågflödesperiod under sommaren och kan därmed även gynna andra vattenanknutna organismer till exempel flodpärlmussla i Svartälven.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

- Ävjepilörten gynnas av en stor vattenståndsamplitud mellan årstider, där växtområdet står under vatten periodvis utanför ävjepilörtens växtperiod och torkar upp under sommaren. Stora nivåskillnader mellan årstider kan hjälpa till att hålla undan en del högre vegetation som annars konkurrerar ut konkurrenssvaga arter. I första hand bedöms det mest gynnsamt om det går att få till en period av högflöden och översvämmade förhållanden kring tidpunkten för vårflod dvs precis innan växtperioden.
- En period av lågflöden under vintern när det är minusgrader, som möjliggör infrysning av strandmiljöerna, är generellt en viktig störningsmekanism för ävjepilörtens växtplatser som kan hjälpa till att störa bort etableringen av högre vegetation. Bedömningen är att minst en veckas sammanhängande period behövs (Ericson 2020). Enligt en analys som gjorts av verksamhetsutövaren för vattenkraftverken i älven har det reglerade flödet endast understigit 8 m³/s vid minusgrader under sex sammanhängande dygn under perioden 1961-2021. Det finns dock inget som talar för att en kortare period inte skulle orsaka störning. Hur lång tid som behövs för att få en tillräcklig störning behöver utvärderas. Exakt hur lågt flödet behöver vara under en period under vintern för att få önskad torrläggning är inte helt känd. Det är viktigt att den del av viken som är påverkad av igenväxning blir torrlagd. Ett första steg är att under en period på några år trimma in flödesstorleken och hur lång tid viken behöver vara torrlagd och sedan utvärdera hur väl denna störningsmekanism fungerar specifikt för Torkesviken och Svartälven.
- Det påbörjade arbetet med att restaurera strandmiljöerna vid Torkesviken behöver fortsätta. I dagsläget har mera konkurrensstarka högväxande växtarter tagit över merparten av ytan som tidigare var bevuxen med konkurrenssvaga arter av kortskottsvegetation. Försök till restaureringar har gjorts på några delar av området under de senaste åren, genom grävarbeten och borttagning av etablerad konkurrerande vegetation. De restaurerade partierna verkar ha svarat förhållandevis bra på åtgärden och en del konkurrenssvaga arter tillhörande ävjebroddssamhället, till exempel rödlånke och bitterpilört, har grott i provytorna. Inga plantor av ävjepilört har

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

dock påträffats hittills. Flera av de restaurerade ytorna har dock vuxit igen på bara ett par år.

Skötsel av stränderna genom till exempel grävningar, slåtter och röjningar behöver ske återkommande för att hindra ny igenväxning, åtminstone utifrån dagens förhållanden med flöden med mera. Etablering av strandbete med nötkreatur är inte möjlig i Torkesviken. Om stranden utanför starrbältet har en för liten utbredningsyta kan det vara lämpligt att ha en kompletterande skötsel som stör vegetationen i starrbältet så att det uppstår markblottor mellan tuvorna.

- Eventuell återinplantering av älvjepilört, om det skulle visa sig att det inte är möjligt att få tillbaka arten genom förbättrad skötsel/reglering och aktivering av befintlig fröbank.
- Utredning och provtappning av olika flöden i Svartälven för att se vilka vattennivåer som blir i Torkesviken. Några observationer av nivåer har gjorts vid platsbesök av Länsstyrelsen vid olika flöden:
 - Vid mycket lågt flöde då kraftverket inte körs sommartid är hela viken torrlagd inklusive de lägre delarna vid in- och utlopp i viken.
 - Vid lägsta drivvattenföring för Karåsens kraftverk om strax under ca 20 m³/s är en stor del av viken under vatten.
 - Vid provtappning med verksamhetsutövaren för kraftverken den 18 maj 2022 tappades ca 7–8 m³/s och vid det flödet var nivån ca 20–30 cm över bottennivån vid inloppet till viken dvs de lägre delarna av viken.
 - Vid full körning av kraftverken är hela viken under vatten.
- Utred restaurering av rensat parti vid forssträckan vid Forsen.

Gällande regelverk

- Det krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).
- Torkesviken är kommunalt naturreservat sedan 2002 i Karlskoga kommun.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

- Strandskydd gäller längs Svartälven enligt 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller 100 m från strandlinjen i vatten och på land.
- Ävjepilört är fridlyst enligt 7§ Artskyddsförordningen (2007:845) vilket innebär att det är förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra arten i naturen. Förbudet gäller alla stadier i artens livscykel.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet**1966 - Ävjepilört, *Periscaria foliosa***

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ävjepilörten är en ettårig liten krypande ört med linjära blad och oansenliga blommor i en axlik topp. Hela växten blir starkt rödfärgad på sensommaren. Den förekommer på grunda leriga stränder vid älvar, åar och sjöar samt sällsynt vid småvatten i betesmarker. Den är ljusälskande och mycket konkurrenssvag. I samtliga områden växer den i miljöer som större delen av året normalt är täckta av vatten och endast periodvis är blottlagda. Arten kräver troligen viss uttorkning av substratet för att gro, men kan sedan växa delvis vattentäckt. På några lokaler är den endast tillfällig och dyker upp när förhållandena är optimala för att några år senare ha försvunnit igen. På merparten av lokalerna är den oftast årlig. Om ävjepilörten gror tidigt, under försommar eller i början av sommaren, kan den ibland lyckas sätta frö även under vatten under sensommaren.

Betesdrift och annan hävd på stränder har ofta en positiv inverkan på arten. Vid Torkesviken bedöms dock bete inte vara möjligt då det är alltför blött och tidvis strömt. Arten sprids huvudsakligen längs vattendrag. Långdistansspridning och spridning mellan vattendrag sker troligen med fåglar.

Ävjepilört är en ansvarsart för Sverige då troligen över hälften av alla kända lokaler i världen finns här. Utanför Norden finns endast ett fåtal spridda uppgifter från Ryssland, Baltikum, Kina, Korea och Japan.

Det första fyndet av ävjepilört i Torkesviken gjordes 1990 då ett 100-tal plantor påträffades. Vid den tiden var lokalen gynnsamt utformad med rikliga förekomster av olika konkurrenssvaga svämberoende arter. Fram till och med 2002 kunde man finna enstaka exemplar av ävjepilört, men därefter har ingen ävjepilört påträffats i området och en omfattande igenväxning har skett.

Bevarandemål

Ävjepilört ska årligen växa i området. Det ska finnas lämpliga livsmiljöer för ävjepilört i området. Växtplatserna ska vara ljusöppna och till största delen fria från konkurrerande högre strandvegetation såsom vass, starrar, sjöfräken, lövsly med mera. Ävjepilörtens växtplatser ska inte vara negativt påverkade av invasiva främmande arter. Finsedimentbankerna och stränderna är periodvis torrlagda under sommaren (tillräckligt lång sammanhängande period för att ävjepilörten ska hinna fullfölja sin

Bevarandeplan

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

livscykel) och står under vatten i perioder vid andra årstider. Ävjepilörtens stränder är påverkade av störning som undanröjer konkurrerade växtlighet och i stället gynnar ävjebroddsamhället. Utifrån behov omfattas ävjepilörtens växtplatser av lämpliga skötselåtgärder. Inga mänskligt skapade morfologiska förändringar som påverkar ävjepilörtens växtplatser negativt utförs i Svartälven.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara icke gynnsamt. År 1990 fanns ett 100-tal plantor i området. År 2002 noterades bara ett exemplar. Växtplatsen är för närvarande i hög utsträckning igenväxt av starrar, gräs, sjöfräken samt sly av al, sälg och björk, vilket gör att de konkurrenssvaga och sällsynta växterna till större delen inte kan återetablera sig. Försök till restaureringar har gjorts under de senaste åren, genom grävarbeten och borttagning av etablerad konkurrerande vegetation. De restaurerade partierna har svarat förhållandevis bra på åtgärderna och en del konkurrenssvaga arter tillhörande ävjebroddsamhället, till exempel rödlånke och bitterpilört, har etablerat sig i provytorna. Inga plantor av ävjepilört har dock påträffats på senare år. Samtidigt är risken för återkommande snabb igenväxning stor utifrån dagens situation med flöden med mera, de grävda provytorna har vuxit igen på bara ett par år.

Dokumentation

Artportalen, ArtDatabanken SLU (www.artportalen.se).

Ericson, L.E. (2020). e-postkonversation om ävjepilörtens ekologi. Lars E. Ericson. Professor vid Institutionen för ekologi, miljö och geovetenskap, Umeå universitet.

Karlskoga kommun. (2002). Beslut: Bildande av Torkesvikens naturreservat och skötselplan för Torkesvikens naturreservat.

Länsstyrelsen i Örebro län. (2005). Basinventering av Ävjepilört i Torkesviken, opublicerat arbetsmaterial.

Löfgren, L. (2013). Närkes flora. SBF-förlaget, Uppsala.

Stridh, B. (2008a). Inventering av ävjepilört, *Persicaria foliosa*, vid Svartälven 2007, Länsstyrelsen i Örebro län, publ. nr. 2008:13

Stridh, B. (2008b). Åtgärdsprogram för ävjepilört 2007–2011. Naturvårdsverket.

Bevarandeplan

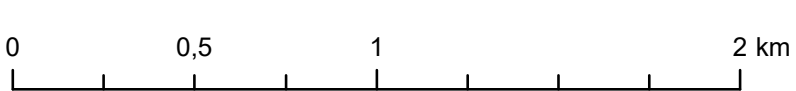
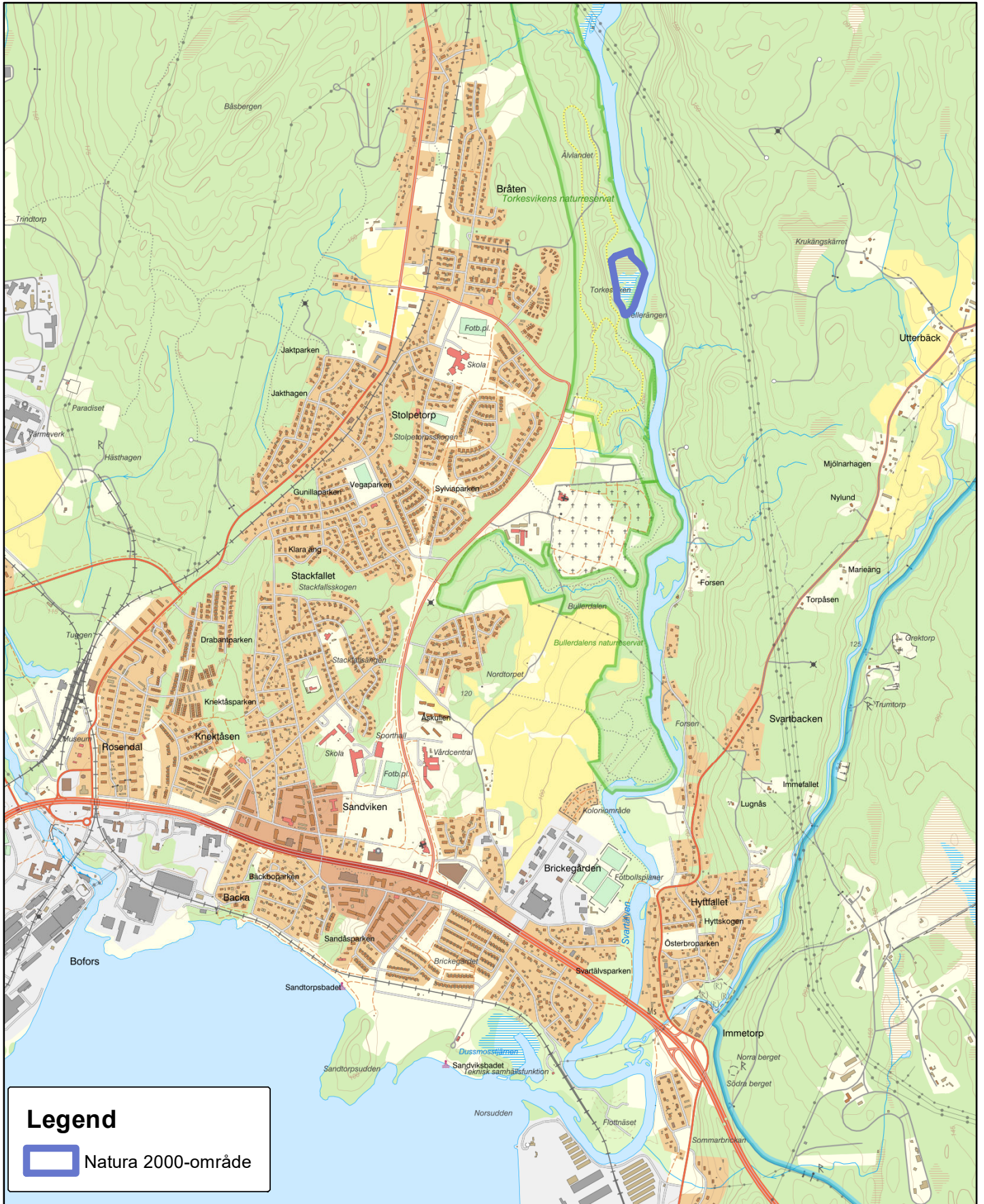
2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Bilagor

Bilaga 1. Fördjupad beskrivning av bevarandemålen.

SE0240127 Torkesviken Översiktskarta

SE0240127 Torkesviken Ortofoto

12(12)

Länsstyrelsen Örebro län
© Lantmäteriet

0 50 100 200 m

Bilaga 1. Fördjupad beskrivning av bevarandemålen

2022-12-19

Dnr 511-8179-2020

Tabell 1. Tabellen innehåller en fördjupad beskrivning av ekologiska behov kopplat till bevarandemålen.

Naturtyp/art	Bevarandemål	Fördjupad beskrivning av ekologiska behov kopplat till bevarandemålen	Motivering
Ävjepilört (1966)	Ävjepilört ska årligen växa i området. Det ska finnas lämpliga livsmiljöer för ävjepilört i området. Växtplatserna ska vara ljusöppna och till största delen fria från konkurrerande högre strandvegetation såsom vass, starrar, sjöfräken, lövsly med mera.	Ävjepilört växer på översvämningspåverkade dy- och lerstränder och är mycket konkurrenssvag. Den kräver till stora delar vegetationsfria partier där mera högväxande och konkurrensstark vegetation inte lyckats etablera sig.	Ävjepilört kan inte få fäste och gro om högre vegetation eller tät förna finns vid växtplatserna.
Ävjepilört (1966)	Ävjepilörtens växtplatser ska inte vara negativt påverkade av invasiva främmande arter.		Främmande arter får ofta oönskade och oväntade effekter på den naturliga floran och skulle kunna skada den speciella floran vid Torkesviken.
Ävjepilört (1966)	Finsedimentbankerna och stränderna är periodvis torrlagda under sommaren (tillräckligt lång sammanhängande period för att ävjepilörten ska hinna fullfölja sin livscykel) och står periodvis under vatten under andra årstider.	En sammanhängande period av lågflöden under minst en månad (30 dagar) på sommaren, för att ävjepilörten ska hinna växa, blomma och sätta frö. När under sommaren en sådan period ligger kan variera utifrån när upptorkade förhållanden infaller. Det är lämpligt att en torrperiod infinner sig någon gång under perioden juni–augusti. Detta bevarandemål kopplar till kvalitetsfaktorn hydrologisk regim inom vattenförvaltningen och kan utgöra grund för ett strängare krav än vad som endast krävs utifrån vattendirektivet.	Lågflöden sommartid är en avgörande faktor för att ävjepilört ska förekomma och vara livskraftig i området. Ävjepilört gror först när dess växtplatser har torrlagts. När plantorna har grott kan de överleva högre vattenstånd, men för att blomning och frösättning ska fungera bra krävs torrare förhållanden. Om man ska gynna arten så att den växer till och inte bara ses i små dvärgexemplar är det viktigt att den får en längre torrlägningsperiod och då bör en månad fungera som riktmärke (Ericson 2020).

<p>Ävjepilört (1966)</p>	<p>Finsedimentbankerna och stränderna är periodvis torrlagda under sommaren (tillräckligt lång sammanhängande period för att ävjepilörten ska hinna fullfölja sin livscykel) och står periodvis under vatten under andra årstider.</p>	<p>Ävjepilörten gynnas av stora vattenståndsförändringar under året (Stridh 2008b; Ericson 2020). Perioder av höga flöden under delar av året som ligger utanför ävjepilörtens växtperiod, såsom att växtplatserna ligger översvämmade under våren, har en gynnsam effekt på arten. Detta bevarandemål kopplar till kvalitetsfaktorn hydrologisk regim.</p>	<p>Oreglerade älvar kan ha flera meters skillnad mellan lägsta och högsta vattennivån. Stor vattenståndsamplitud hjälper till att hålla undan högre vegetation som annars skulle konkurrera ut konkurrenssvaga arter (Stridh 2008b). Vårfloden spolar ofta rent från förna och kan hjälpa till att skapa störda ytor ovan vattenstranden, vilket ökar det möjliga höjdintervallet där ävjepilört kan etablera sig.</p>
<p>Ävjepilört (1966)</p>	<p>Ävjepilörtens stränder är påverkade av störning som undanröjer konkurrerade växtlighet och i stället gynnar ävjebroddsamhället.</p>	<p>Generellt är en viktig störningsmekanism för ävjepilörtens växtplatser perioder av lågflöden då det är kallt och minusgrader vilket stör etableringen av annan växtlighet och gynnar ävjepilört och annan konkurrenssvag kortskottsvegetation (Ericson 2020). Om det redan finns etablerade "vegetationsfria" partier kan det räcka med torrläggning under en begränsad period med minusgrader. Hur lång en sådan period behöver vara är osäkert, men eventuellt kan det räcka med så lite som en vecka. Om det inte går att få till infrysning av stranden vintertid kan andra störningar såsom översvämning under större delar av sommarhalvåret eller hävd vara möjliga störningar. Detta bevarandemål kopplar till kvalitetsfaktorn hydrologisk regim inom vattenförvaltningen och kan utgöra grund för ett strängare krav än vad som endast krävs utifrån vattendirektivet.</p>	<p>Målsättningen med störningen är att en blottlagd ävja skapas. Den störning som generellt brukar förekomma är infrysning av växtplatser. Om den torrlagda botten (vattenstranden) tillåts tjäla ordentligt hjälper det till att hålla borta arter som vass, sjöfräken och sjösäv. Bildande av pipkrakeis på de torrlagda partierna, som lyfter upp andra växter och hindrar dem från att rota sig, är en viktig faktor som hindrar etableringen av mera högväxta och konkurrensstarka växtarter. På så vis uppstår ett "vegetationsfritt" parti, det vill säga det intervall som ävjepilört och annan konkurrenssvag kortskottsvegetation kräver, mellan starrbältet och den submersa vattenvegetationen som inte tål infrysning. (Ericson 2020)</p>

<p>Ävjepilört (1966)</p>	<p>Utifrån behov omfattas ävjepilörtens växtplatser av lämpliga skötselåtgärder.</p>	<p>Skötsel genom till exempel grävningar, slåtter eller röjningar, kan visa sig fortsatt behövas framöver, möjligen även i en situation där regleringen är mer gynnsamt utformad än idag för ävjepilört.</p>	<p>I nuläget finns en negativ trend med igenväxning som behöver vändas. Det framtida klimatet kan också bli sådant att infrysning under vintern och torrläggning på sommaren blir svårare att få till, vilket kan öka skötselbehovet. Ett ändrat klimat kan även leda till mindre variationer i flöde mellan olika årstider, såsom mindre omfattande vårflooder. Tidigare har det också varit mera strömt genom Torkesviken. På senare år verkar åtminstone delar av viken ha höjts upp till följd av uppbyggnad av sedimentationsavlagringar.</p>
<p>Ävjepilört (1966)</p>	<p>Inga mänskligt skapade morfologiska förändringar som påverkar ävjepilörtens växtplatser negativt utförs i Svartälven.</p>	<p>Rensningar i Svartälven som påverkar nivåerna i Torkesviken riskerar att skada ävjepilört och annan konkurrenssvag kortskottsvegetation. Det gäller sannolikt åtminstone ner till området Forsen men kanske i viss mån ända ner till sjön Möckeln. Vattennivån i Svartälven får inte förändras genom att bestämmande sektioner nedströms rensas eller strömningsförhållanden uppströms Torkesviken ändras. Detta bevarandemål kopplar till kvalitetsfaktorn morfologiskt tillstånd och flera av de underliggande parametrarna.</p>	<p>Rensningar som påverkar vattenståndet kan lätt leda till skada på ävjepilörten i Torkesviken. Till exempel beskrivs ett sådant samband i skötselplanen för naturreservatet Torkesviken, rörande en uppgrundning av älvgrus nära Torkesviken, som "tvingar" älven att bredda sig där och därmed har en stor påverkan på vattennivåer och flödesförhållanden vid Torkesviken.</p>

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro